

Internet a práva autorov - 2. časť

JUDr. Renáta MIŠČÍKOVÁ, LL.M.,

Právnická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika, Košice

Úvod

V prvej časti sme si v súvislosti s výhradnými majetkovými autorskými právami ozrejmili rozdiely pri používaní pojmu „originál diela alebo jeho rozmnoženina“, keď má autorský zákon na mysli použité diela v hmotnej podobe a pojmu „diela“, keď ide o použitie v nehmotnej podobe, teda aj na internete. Na základe tohto rozdelenia sa v tejto časti budeme venovať *právu na vyhotovenie rozmnoženiny diela, právu na spracovanie, preklad a adaptáciu diela, právu na zaradenie diela do súborného diela, právu na verejné vykonanie diela, právu na verejný prenos diela a právu na verejné vystavenie diela*. Je však otázne, či skutočne všetky spôsoby použitia diel, budú relevantné aj v súvislosti s ich použitím na internete, teda v nehmotnej podobe. Zrejme len samotné pojmové rozlíšenie, ktoré používa autorský zákon, t. j. „originál diela a jeho rozmnoženina“ alebo „dielo“, nemôže byť jediným kritériom odôvodňujúcim takéto konštatovanie.

Výhradné majetkové práva

Právo na vyhotovenie rozmnoženiny diela

Právo na vyhotovenie rozmnoženiny diela (alebo tiež používaný výraz „právo na kopírovanie“) je právom na prenesenie diela alebo jeho časti na iný hmotný podklad priamo (z originálu diela) alebo nepriamo (z inej rozmnoženiny diela), dočasne (efemérne) alebo trvalo, a to akýmkoľvek spôsobom a v akejkoľvek forme, napr. tlačenej, fotografickej, zvukovej alebo zvukovo-obrazovej, vo forme stavby architektonického diela, alebo inej trojrozmernej rozmnoženiny alebo vo forme elektronickej zahŕňajúcej analógové aj digitálne vyjadrenie (nemusí teda ísť vždy o hmotnú rozmnoženinu napr. na CD, ale patria sem taktiež digitálne rozmnoženiny diel na internete). Aj samotný Bernský dohovor v čl. 9 ods. 1 chráni

vyhotovovanie rozmnoženín diel akýmkoľvek spôsobom alebo v akejkol'vek podobe, čo v súčasnosti predstavuje vyhotovovanie už vyššie spomínaných digitálnych rozmnoženín.

Ako sme teda uviedli, diela sú na internete používané v digitalizovanej podobe. Otázne je, či pri samotnom procese digitalizácie diel môžeme hovoriť o vzniku nového diela. Odpoveď na položenú otázku bude záporná, nakoľko tento proces nevykazuje žiadnu tvorivú duševnú činnosť. Ide vlastne o preloženie (transformáciu) diela do podoby binárneho kódu, t. j. do formy núl a jednotiek¹. Ďalšou otázkou, ktorá sa v tejto súvislosti vynára je, či tu dochádza k autorskoprávne relevantnému použitiu diela. Digitálnu podobu diela možno vyhotoviť napríklad naskenovaním kresby, fotografie alebo iného diela, čím zároveň dôjde k vyhotoveniu rozmnoženiny tohto diela v zmysle § 18 ods. 2 pís. a) AZ a na túto činnosť sa už vyžaduje súhlas autora.

Uložením resp. nahraním (upload) údajov, obrázkov, textov a iných dát tvoriacich webovú stránku na webový server, odkiaľ sú ďalej sprístupňované, dochádza tiež k vyhotovovaniu rozmnoženín. Ak budú tieto predmety zároveň chránené autorským právom, pôjde taktiež o autorskoprávne relevantné použitie diela. Takáto dispozícia si teda vyžaduje súhlas autora použitých autorských diel.²

Ďalším prípadom vyhotovovania rozmnoženín diel, ktoré je možné uskutočniť tiež len so súhlasom autora je tzv. „sťahovanie“ diel (download) z internetu. Pokiaľ ide o súhlas autora, platí to, čo sme uviedli vyššie.

Rovnako pri zobrazení webovej stránky na obrazovke počítača sa v hlavnej pamäti počítača (tzv. RAM - Random Access Memory) vytvorí minimálne jedna rozmnoženina.

V zásade každé vyhotovenie rozmnoženiny diela vyžaduje súhlas autora, či už pôjde o autora jednotlivých diel použitých na webovej stránke alebo celej webovej stránky chránenej napríklad ako súborné dielo. Výnimky predstavujú prípady tzv. zákonných licencií. Jednou z nich je právo vyhotovovať rozmnoženiny zverejneného diela pre osobnú potrebu fyzickej osoby, na účel, ktorý nie je priamo alebo nepriamo obchodný (§ 24 ods. 1 AZ). Základným predpokladom použitia tejto licencie je existencia diela, ktoré bolo oprávnené prvý raz verejne vykonané, vystavené, vydané alebo inak uvedené na verejnosti. Túto rozmnoženinu môže vyhotoviť len fyzická osoba (výnimkou sú poskytovatelia reprografických služieb; to ale nesúvisí s našou témou, nakoľko ide o rozmnoženiny

---

¹ zhodne *Ott, Stephan*: Die urheberrechtliche Zulässigkeit des Framing nach der BGH-Entscheidung im Fall „Paperboy“, ZUM 2004, s. 236

² Musíme však rozlišovať aj webové stránky, kde nedochádza k uloženiu údajov alebo diel tvoriacich webovú stránku na server jej tvorcu (upload). Jednotlivé časti stránky môžu byť uložené na rôznych serveroch a celá

v hmotnej podobe). Isté obmedzenia z práva vyhotovovať rozmnoženiny pre osobnú potrebu predstavujú niektoré diela. Podľa platného znenia autorského zákona nemôže byť vyhotovená rozmnoženina:

- architektonického diela vo forme projektovej dokumentácie stavby alebo konštrukcie stavby (táto výnimka sa netýka našej témy),
- celého literárneho diela alebo jeho podstatnej časti (vedecké dielo je teda možné rozmnožovať pre osobnú potrebu; patrí sem napr. stiahnutie vedeckej štúdie z webovej stránky),
- celého kartografického diela alebo jeho podstatnej časti (možno teda napr. vytlačiť mapu mesta alebo krajiny a použiť ju pre osobnú potrebu. Otázne je použitie tejto mapy na osobnej webovej stránke, ktorá je sprístupnená len obmedzenému počtu osôb, ktorí sa pred prístupom na túto stránku musia identifikovať heslom. Problematike výkladu pojmu „verejnosť“ a „zverejnenie“ sa budeme venovať v nasledujúcom texte a tam si objasníme aj tento problém.),
- hudobného diela zaznamenaného v písomnej podobe, t. j. notový záznam (keďže nejde o elektronickú podobu, ani tento prípad nesúvisí s našou témou),
- počítačového programu (s výnimkami zákonných licencií „rozmnožovania a úpravy počítačového programu“ a „spätného prekladu počítačového programu zo strojového kódu do zdrojového jazyka počítačového programu“; §§ 35 a 36 AZ) a
- databázy v elektronickej forme (napr. encyklopédia prístupná na webovej stránke³).

S nedovoleným vyhotovovaním rozmnoženín počítačových programov a elektronickej databázy sa v praxi stretávame najčastejšie. Na základe uvedeného neobstojí teda tvrdenie používateľov, že ide o rozmnoženiny pre osobnú potrebu na nekomerčné účely a takéto konanie môže viesť aj k trestnoprávnej zodpovednosti.

Ďalšia zákonná licencia sa vzťahuje na tzv. „technické rozmnoženiny“ diela v zmysle § 32 AZ. Podľa nej sa súhlas autora nevyžaduje a nevzniká povinnosť uhradiť mu odmenu za vyhotovenie rozmnoženiny diela, ktoré je dočasné alebo náhodné a je neoddeliteľnou a podstatnou časťou technologického postupu, ak jeho jediným účelom je oprávnené použitie

---

stránka sa zobrazí až na obrazovke koncového používateľa. Vtedy tvorca webovej stránky dielo nerozmnožuje, a teda nepotrebuje ani súhlas oprávneného subjektu na jeho použitie.

³ Ochranou webovej stránky ako autorského diela - databázy sa zaoberal Vrchný súd v Hamburgu; pozri rozhodnutie z 22. 2. 2001, 3 U 247/00, - *medicínsky Lexikon (Roche Lexikon)*. Súd v tomto prípade uznal autorskoprávnu ochranu encyklopédie medicínskych výrazov používanú na internete. Encyklopédia obsahovala viaceré vzájomne prepojené funkcie a spôsoby vyhľadávania. Za zásah do autorského práva súd považoval to, keď odkazom - linkou na jednotlivé časti encyklopédie sa v osobitnom ráme objavili len konkrétne údaje, ale znemožnilo sa ďalšie vyhľadávanie a používanie lexikónu.

diela alebo uskutočnenie prenosu diela v komunikačnej sieti medzi tretími osobami cez sprostredkovateľa. Tieto technické rozmnoženiny však nesmú mať samostatnú majetkovú hodnotu. Uvedené vyplýva z čl. 5 bod 1 smernice Rady a Európskeho parlamentu č. 2001/29/ES z 22. mája 2001 o harmonizácii niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti (ďalej informačná smernica) a vzťahuje sa na používanie diela v počítačovej sieti, najmä na internete. Dôvodom zavedenia tejto licencie bola skutočnosť, že pri prenose dát v počítačovej sieti (zo servera, ktorý obsahuje vyžiadané údaje napr. autorské diela, až po počítač koncového užívateľa) vznikajú dočasné alebo náhodné viacnásobné rozmnoženiny, ktorým nie je možné zabrániť a dejú sa mimovoľne, bez aktívnej činnosti používateľa. Táto výnimka zahŕňa také prípady, ktoré umožňujú prezeranie a tiež zrýchlené ukladanie do pamäte osobných počítačov vrátane tých, ktoré umožňujú plynulé fungovanie prenosových systémov. Predpokladom tejto transmisie je, že sprostredkovateľ nesmie modifikovať príslušnú informáciu.

Pri vyhotovovaní rozmnoženín diela môžu byť dotknuté nielen práva autorov, ale aj práva výkonných umelcov, výrobcov a vysielateľov. Tak sa môže napríklad stať, že pri vytvorení dočasnej alebo náhodnej rozmnoženiny hudobného diela nebude síce potrebný súhlas autora textu ani autora hudby, no naopak súhlas výkonného umelca (speváka), výrobcu záznamu alebo vysielateľa bude nevyhnutný, nakoľko odkaz na primerané použitie § 32 AZ aj na tieto skupiny subjektov chýba. Tento negatívny stav zákonodarca aspoň čiastočne zmiernil odkazom na primerané použitie § 24 AZ t. j. vyhotovenie rozmnoženiny pre osobnú potrebu.

Právo na spracovanie, preklad a adaptáciu diela

Predmetom autorského práva je podľa § 11 ods. 1 AZ aj nové pôvodné dielo, ktoré vzniklo osobitným tvorivým spracovaním iného diela (t. j. predmetu autorského práva). Ak bude pôvodná (spracovávaná) webová stránka spĺňať predpoklady autorskoprávnej ochrany, pred jej spracovaním bude nevyhnutný súhlas autora alebo nositeľa práv k tejto stránke prípadne iným dielam na nej obsiahnutých, udelený licenčnou zmluvou.

Predmetom autorského práva je aj preklad diela do iného jazyka a adaptácia diela (§ 11 ods. 2 AZ; adaptácia diela nás v súvislosti s používaním diel na internete nebude zaujímať). Prekladať možno diela „z“ a „do“ iných národných jazykov (napr. vytváranie národných verzií autorskoprávne chránených webových stránok, pričom je potrebné rozlišovať prípady, keď súhlas bude udeľovať zhotoviteľ webovej stránky ako celku (webdizajnér) alebo autor napr. literárneho diela umiestneného na webovej stránke. Okrem toho sem možno zaradiť aj preklady do rôznych programovacích jazykov. Táto skutočnosť bude zaujímavá v najmä vo

vzťahu k počítačovým programom, ktoré sú akýmsi výstavbovým prvkom webovej stránky. Vždy je potrebné mať na pamäti, že nie každý preklad, teda ani preklad počítačového programu, musí splňať pojmové znaky diela.

Dielo možno preložiť do iného jazyka tiež len so súhlasom jeho autora, ktorý sa udeľuje písomnou licenčnou zmluvou podľa § 40 a nasl. AZ uzavretou medzi prekladateľom diela a autorom diela. Súhlas autora sa nevyžaduje na preklad do iného jazyka, ak pôjde o preklady úradných diel, a to textu právneho predpisu, úradného rozhodnutia, verejnej listiny, verejne prístupného registra, úradného spisu, slovenskej technickej normy vrátane ich prípravnej dokumentácie (pozri § 7 ods. 3 písm. b) AZ). Rovnako sa súhlas nevyžaduje pri preklade denných správ a prejavov prednesených pri prerokúvaní vecí verejných ako aj pri spracovaní týchto predmetov. Podmienkou takéhoto prekladu a spracovania je, aby sa použitie predmetov v zmysle § 7 ods. 3 AZ uskutočnilo za úradným účelom alebo za účelom informovania o aktuálnych udalostiach.

Pri problematike vyhotovovania rozmnoženín diela sme sa venovali aj digitalizácii diel používaných na internete. Konštatovali sme pritom, že pri digitalizácii diela dochádza k vyhotoveniu jeho rozmnoženiny, a to si vyžaduje súhlas autora. Výnimkou sú prípady tzv. zákonných licencií. Otázne je, či v súvislosti s digitalizáciou diela dôjde k jeho spracovaniu v zmysle § 11 AZ, na čo je tiež potrebný súhlas autora. Odpoveď je pomerne jednoznačná. Nakoľko digitalizácia diela, ako už bolo spomenuté, nie je výsledkom osobitného tvorivého spracovania pôvodného diela, nevzniká nové pôvodné dielo, a teda ani nové autorské právo k takémuto dielu.

Pokiaľ ide o problematiku „linking-u“ a „framing-u“ v súvislosti so spracovaním diela, možno konštatovať, že zo strany používateľa internetu nedochádza k tomuto autorskoprávne relevantnému použitiu diela. Ani samotné „kliknutie“ nepredstavuje žiadnu tvorivú činnosť, ktorá by mala za následok vznik nového diela.

Právo na zaradenie diela do súborného diela

Ako už bolo spomenuté, predmetom autorského práva je aj súborné dielo, ak je súborom nezávislých diel alebo iných prvkov, ktorý je spôsobom výberu alebo usporiadaním obsahu výsledkom vlastnej tvorivej duševnej činnosti autora. Súborné dielo (zborník, časopis, encyklopédia, antológia, pásmo, výstava alebo iná databáza, napr. webová stránka) nemusí byť tvorené len dielami chránenými autorským právom, ale môžu ho tvoriť aj predmety autorskoprávne nechránené (napr. informácie obsiahnuté na webovej stránke). Z tohto dôvodu je teda rozhodujúce rozlišovať dva subjekty autorského práva k súbornému dielu, a to

usporiadateľa obsahu súborného diela a autora diela zaradeného do súborného diela, pričom v oboch prípadoch pôjde o fyzické osoby.

Nakoľko usporiadateľ databázy, ako aj autor diela zaradeného do databázy budú vždy len fyzické osoby, ktoré svoje dielo vytvorili vlastnou tvorivou duševnou činnosťou, aj obsah ich práv bude v zásade rovnaký. Ak spôsob výberu a usporiadania obsahu bude výsledkom vlastnej tvorivej duševnej činnosti usporiadateľa, vzniká mu výlučné osobnostné a výlučné majetkové autorské právo k súbornému dielu ako celku. Popri právach usporiadateľa zostávajú zachované aj všetky autorské práva jednotlivých autorov k dielam, ktoré boli zaradené do súborného diela. Usporiadateľ musí navyše pred zaradením diela iného autora do súborného diela, získať jeho súhlas. Ten sa udeľuje písomnou licenčnou zmluvou podľa § 40 a nasl. AZ.

Autorský zákon v § 34 AZ upravil výnimku dotýkajúcu sa práv autora k súbornému dielu (v našom prípade k webovej stránke chránenej ako autorská databáza). Toto ustanovenie je v súlade s čl. 6 smernice Rady a Európskeho parlamentu č. 96/9/ES o právnej ochrane databáz a vzťahuje sa tak na elektronickú ako aj na neelektronickú databázu. V zmysle tejto zákonnej licencie môže oprávnený užívateľ rozmnoženiny súborného diela, na účely prístupu k jeho obsahu a na riadne využitie tohto obsahu:

- vyhotoviť ďalšiu rozmnoženinu súborného diela,
- spracovať, preložiť alebo inak zmeniť súborné dielo a
- verejne preniesť súborné dielo (sprístupniť verejnosti⁴ v zmysle § 5 ods. 11 AZ).⁵

Vyhotovenie rozmnoženiny súborného diela, v prípade, že pôjde o súborné dielo (webovú stránku chránenú ako databáza) v elektronickej forme, bude obmedzené inou zákonnou licenciou. Ako už bolo spomenuté pri vyhotovení rozmnoženiny diela pre osobnú potrebu (§ 24 ods. 3 AZ), nie je možné vyhotoviť rozmnoženinu autorskej databázy v elektronickej forme.

Právo na verejný prenos diela

Ide o šírenie alebo predvedenie diela (v hmotnej podobe aj v podobe nehmotnej) akýmikoľvek technickými prostriedkami na šírenie zvukov alebo zvukov a obrazov súčasne, alebo ich vyjadrenie po drôte alebo bezdrôtovo tak, že toto dielo môžu vnímať osoby na miestach, kde by ich bez tohto prenosu nemohli vnímať (§ 5 ods. 14 AZ). Toto právo zahŕňa káblovú retransmisiu, vysielanie a sprístupňovanie verejnosti.

---

⁴ Pozri ďalší text

⁵ Zákonná licencia sa vzťahuje aj na ďalšie spôsoby použitia súborného diela, no tie nesúvisia s našou témou.

Z hľadiska používania diel na internete bude významným najmä **sprístupňovanie verejnosti**, ktoré autorský zákon definuje ako verejný prenos diela takým spôsobom, aby k nemu mal jednotlivec prístup z miesta a v čase, ktorý si sám zvolí. Táto podmienka bude splnená v okamihu, keď sú dáta uložené na serveri počítača (tzv. upload) a prístupné na stiahnutie. O sprístupňovanie verejnosti pôjde aj vtedy, ak nedôjde aj k faktickému stiahnutiu dát treťou osobou (tzv. download). Pod pojem sprístupňovanie verejnosti zahŕňame aj sprístupňovanie diel na základe individuálnej požiadavky užívateľa (tzv. on-demand-služby). Patria sem napr. služby Video-on-demand, Audio-on-demand, Knihy-on-demand atď.

V predchádzajúcom texte boli naznačené možné problémy pri výklade pojmu „verejnosť“ a „zverejnenie“. Ak má byť dielo sprístupnené verejnosti, musí ísť o individuálne neurčitý a neurčiteľný počet osôb. Tento predpoklad bude v zásade spĺňať každé dielo zobrazené na voľne prístupnej webovej stránke. Ak však dielo alebo iné údaje budú sprístupnené len obmedzenému počtu subjektov, ktoré sa pred prístupom na stránku musia identifikovať heslom (napr. študenti študujúci konkrétny predmet konkrétneho učiteľa, pričom heslo bude oznámené len týmto študentom na seminári), nepôjde o zverejnenie. Nebude teda možné hovoriť o sprístupnení diela verejnosti, a teda nedôjde ani k jeho použitiu spôsobom, na ktorý by mal autor udeliť súhlas.

V súvislosti s rozvojom informačných technológií a teda aj možnosťami digitálneho prenosu rozhlasového a televízneho vysielania na internete (tzv. „webcasting“) vyvstáva otázka, či v tomto prípade ide vôbec o vysielanie a ak áno, či budeme hovoriť o vysielaní podľa autorského zákona alebo zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii v znení neskorších predpisov (ďalej aj ZVR alebo zákon o vysielaní). Pokiaľ ide o ZVR, odpoveď je pomerne jednoznačná vzhľadom na pojmové vymedzenie vysielania, v zmysle ktorého vysielanie nezahŕňa vysielanie prostredníctvom internetu (§ 3 pís. a) ZVR).

Vysielanie je v autorskom zákone definované ako verejný prenos uskutočňovaný vysielateľom, a to aj v prípade ak ho technicky zabezpečuje iná osoba, pod vedením a na zodpovednosť pôvodného vysielateľa (§ 5 ods. 21 AZ). Ako vyplýva z predchádzajúceho textu, verejný prenos je pojem širší a zahŕňa okrem káblovej retransmisie a sprístupňovania verejnosti aj vysielanie. Pri posúdení bude rozhodujúce, či prenos dát (tiež autorských diel) sa bude uskutočňovať ako prenos od jedného bodu k viacerým („point to multipoint“) alebo od bodu k bodu („point to point“). V prvom prípade pôjde o vysielanie, v druhom prípade môžeme hovoriť o sprístupňovaní verejnosti. Tiež bude dôležitá tá skutočnosť, či pôjde o tzv. „živý prenos“ (napr. z koncertu alebo športového podujatia) alebo nie.

Právo na verejné vykonanie diela

Verejným vykonaním diela je recitácia, hra, tanec alebo akýkoľvek iný spôsob predvedenia literárneho, umeleckého alebo folklórneho diela výkonným umelcom (spevákom, hudobníkom, hercom, tanečníkom a inou osobou, ktorá spieva, hrá, predvádza, prednáša alebo inak vykonáva vyššie uvedené diela) na verejnosti. Myslí sa tým živé predvádzanie, teda nie prostredníctvom internetu. Ani predvedenie obrazov zvukovo-obrazového záznamu po sebe za súčasného predvedenia zvukov sprevádzajúcich tieto obrazy nesúvisí s témou elektronických komunikácií, nakoľko autorský zákon uvádza, že pri tomto predvedení nejde o verejný prenos.

Právo na verejné vystavenie diela

Hoci autorský zákon hovorí o práve na verejné vystavenie diela, teda diela v hmotnej aj nehmotnej podobe, definuje ho ako uvedenie „originálu diela alebo jeho rozmnoženiny“ na verejnosti, t. j. diela v hmotnej podobe. Rovnako aj zákonná licencia týkajúca sa verejného vystavenia diela sa vzťahuje na „originál diela alebo jeho rozmnoženiny“ (§ 37 AZ). Na základe uvedeného možno teda vyvodit' záver, že ani v tomto prípade nepôjde o oprávnenie relevantné v oblasti elektronických komunikácií.

Osobitné práva k databáze

Vyššie v texte sme sa venovali právam k autorskej databáze. Pre úplnosť však nesmieme opomenúť ani osobitné práva k tzv. neautorskej databáze, ktoré sú upravené v samostatnej, štvrtej časti autorského zákona. Tieto práva nepatria medzi autorské práva, rovnako ani medzi práva príbuzné autorským právam, či práva súvisiace s autorskými právami. Zo systematického hľadiska nemohli byť teda zaradené do časti venovanej výhradným majetkovým autorským právam. Nakoľko webové stránky budú mnohokrát aj neautorskými databázami, nemožno výklad o osobitných právach k databáze vynechať.

Osobitné práva k databáze sa priznávajú zhotoviteľovi, ktorým môže byť tak fyzická ako aj právnická osoba, na ktorej podnet, účet a zodpovednosť bola databáza vytvorená (§ 5 ods. 23 AZ). Priznanie osobitných práv súvisí so skutočnosťou, že práve zhotoviteľ investuje nemalé finančné prostriedky na jej vytvorenie. Účelom zavedenia tohto práva sui generis bolo zaistiť ochranu akejkoľvek investície do získania, overovania alebo prezentácie obsahu databázy, po obmedzenú dobu trvania práva. Zhotoviteľovi databázy, ktorá vykazuje

kvalitatívne alebo kvantitatívne podstatný vklad do získania, overenia alebo predvedenia jej obsahu, patria osobitné práva bez ohľadu na to, či databáza alebo jej obsah sú chránené autorským právom alebo inými právami. Ako príklad neautorskej databázy môže poslúžiť výber alebo usporiadanie obsahu webovej stránky, keď pôjde o schematickú alebo rutinnú činnosť, akou je abecedné alebo číselné usporiadanie údajov.⁶ Takým by mohol byť menný zoznam odkazov - liniek na tematicky zamerané webové stránky (napr. webová stránka obsahujúca informácie z oblasti stavebníctva s odkazmi na relevantné stránky iných subjektov⁷ alebo webová stránka obsahujúca abecedný zoznam odkazov na stránky týkajúce sa výchovy detí a rodičovstva⁸).

„Podstatný vklad“ môže spočívať napr. vo finančnej investícii (kvantitatívny vklad) alebo odbornej pomoci (kvalitatívny vklad). Keď sme v súvislosti s autorskými databázami, uviedli že zákon chráni spôsob výberu a usporiadania obsahu, v druhom prípade je chránený samotný obsah databázy bez ohľadu na to, či je alebo nie je autorským dielom.

Osobitné práva zhotoviteľa databázy sú čisto majetkovými právami a na rozdiel od výlučných autorských majetkových práv sú prevoditeľné, teda je ich možné scudzit'. Medzi osobitné práva zhotoviteľa databázy patrí právo udeľovať súhlas na **extrakciu a reutilizáciu** celého obsahu databázy alebo jej kvalitatívne alebo kvantitatívne podstatnej časti (§ 73 ods. 1 AZ). Pod extrakciou sa rozumie prenesenie (trvalé alebo dočasné) celého obsahu databázy alebo jej podstatnej časti na iný nosič, akýmkoľvek prostriedkami alebo akýmkoľvek spôsobom (§ 73 ods. 2 AZ). Ide v podstate o vyhotovenie rozmnoženiny databázy. Reutilizácia je akýkoľvek spôsob uvedenia celého obsahu databázy alebo jej podstatnej časti na verejnosti⁹ rozširovaním jej rozmnoženín nájmom, prepojením (on-line) alebo iným spôsobom prenosu (§ 73 ods. 3 AZ).

Používateľ neautorskej databázy, ktorá je uvedená na verejnosti akýmkoľvek spôsobom (napríklad ako webová stránka) je oprávnený vykonať extrakciu alebo reutilizáciu kvalitatívne alebo kvantitatívne nepodstatnej časti jej obsahu (teda nie celého obsahu webovej stránky), na akýkoľvek účel. Nesmie však ísť o opakovanú a systematickú činnosť, ktorá by zasahovala do oprávnených záujmov zhotoviteľa databázy. O zásah do oprávnených záujmov išlo v už spomínanom prípade „kidnet.de“, kde žalovaný preniesol takmer celý obsah

---

⁶ V tejto súvislosti musíme tiež rozlišovať medzi webovými stránkami, ktoré sú webdizajnérom vytvárané ako samostatné stránky (hoci sú len zoznamom odkazov - liniek) a medzi zoznamom, ktorý nám vytvorí vyhľadávač (napr. Google) po zadaní kľúčových slov. V druhom prípade pôjde o automatickú činnosť tzv. robotov, takže neprichádza do úvahy ochrana ani ako neautorskej databázy.

⁷ Rozsudok Vrhného krajského súdu v Düsseldorfe z 29. 6. 1999, 20 U 85/98 vo veci *baumarkt.de*

⁸ Rozsudok Krajského súdu v Kolíne z 25. 8. 1999, 28 O 527/98 vo veci *kidnet.de*

žalobcovej webovej stránky (abecedne usporiadané odkazy - linky) na svoju vlastnú stránku (extrakcia).

Vykonanie extrakcie podstatnej časti obsahu databázy, ktorá bola uvedená na verejnosti akýmkoľvek spôsobom, pripúšťa autorský zákon len pre osobnú potrebu oprávneného používateľa. Na túto činnosť teda nepotrebuje súhlas zhotoviteľa databázy (ide o výnimky z práva sui generis, § 75 AZ). Nesmie však ísť o databázu v elektronickej forme. Žalovaný v prípade „kidnet.de“ porušil právo tým, že preniesol (extrahoval) viac ako 95% odkazov – liniek elektronickej databázy.

V tejto súvislosti je tiež zaujímavou otázkou, či zhotoviteľ databázy potrebuje pri vytváraní databázy obsahujúcej len odkazy - linky, súhlas nositeľa práv webovej stránky, na ktorú odkaz smeruje. Týmto problémom sa zaoberal aj Vrchný krajinový súd v Düsseldorfe, ktorý konštatoval, že kto webovú stránku sprístupní v internete, musí s odkazmi počítať a byť s nimi v zásade uzročený¹⁰. Samotný odkaz nemožno považovať za autorskoprávne relevantné použitie. Hoci sa jedná o rozhodnutie cudzieho národného súdu, rovnakou cestou by sa v týchto prípadoch mohla uberať aj naša judikatúra.

Inak by zrejme posúdil prípad, ak by webová stránka nebola tvorená odkazmi – linkami len v slovnej podobe nechránenej autorským právom, ale išlo by grafické vyobrazenie odkazu, napr. v tvare kresby chránenej autorským právom. V tomto prípade by bol na použitie diela vo forme odkazu potrebný súhlas jeho autora, a síce na rozmnožovanie diela, ako aj na sprístupňovanie diela verejnosti.

Tak ako sme vyššie upozornili na rozdiel medzi autorom a zhotoviteľom databázy, je nutné rozlíšiť aj medzi trvaním autorských majetkových práv k databáze a trvaním osobitných práv zhotoviteľa databázy. Majetkové autorské právo k databáze trvá počas života autora a 70 rokov po jeho smrti a osobitné práva zhotoviteľa databázy trvajú 15 rokov od jej zhotovenia alebo zverejnenia. Každý nový, kvalitatívne alebo kvantitatívne podstatný prínos do databázy spočívajúci v doplnení, skrátení alebo v inom upravovaní má za následok vytvorenie novej databázy a s tým je spojené aj plynutie novej 15-ročnej doby trvania osobitných práv zhotoviteľa k tejto novej databáze.

---

⁹ Podľa smernice Rady a Európskeho parlamentu č. 2001/29/ES č. 96/9/ES z 11. 3. 1996 o právnej ochrane databáz, ide o „sprístupnenie verejnosti“

¹⁰ Rozsudok z 29. 06. 1999, 20 U 85/98 *baumarkt.de*

Záver

Razantný rozvoj informačných technológií stavia pred autorské právo stále nové a nové problémy, ktorých riešenie vždy tak trochu zaostáva za potrebami praxe.

V prvej aj druhej časti textu boli niektoré problémy, ako aj možnosti ich riešenia, diskutované obširnejšie, iným bol venovaný len priestor nevyhnutný na ozrejmienie témy. Hoci nosnými časťami boli práva autorov vznikajúce pri používaní ich diel na internete, otázke predmetu autorského práva, t. j. dielam bol priestor vymedzený len okrajovo.

Majetkové autorské práva, ktoré budú pri používaní diel na internete vždy relevantné a úprava ktorých by nemala chýbať v žiadnej licenčnej zmluve sú právo na vyhotovenie rozmnoženiny diela, právo na spracovanie a preklad diela, právo na zaradenie diela do súborného diela a právo na verejný prenos diela, najmä sprístupňovanie verejnosti. Nakoľko webové stránky bude možné chrániť aj ako tzv. neautorské databázy, do úvahy musíme brať ich osobitnú ochranu priznanú autorským zákonom v štvrtej časti.

Zároveň bude dôležité popri právach autora alebo zhotoviteľa databázy pamätať aj na obmedzenia týchto práv na nekomerčné účely, v prospech určitých subjektov. V praxi snáď najčastejšie sa vyskytujúcou bude zákonná licencia oprávňujúca na nekomerčné použitie diela pre osobnú potrebu fyzickej osoby. V súvislosti s elektronickým použitím diela bude významnou tiež licencia týkajúca sa tzv. technických rozmnožení autorských diel na internete.

Literatúra

Čermák, J.: Internet a autorské právo. 2. aktualizované a rozšírené vydání, Linde Praha, 2003

Fromm, F. K. - Nordemann, W.: Urheberrecht, Kommentar, 9. Auflage, Stuttgart, 1999

Kříž, J. – Holcová, I. – Kordač, J. – Křest'ánová, V.: Autorský zákon a předpisy související. Komentář, 1. vydání, Linde Praha 2001

Leščinský, J.: Právní ochrana databází, 1. vydání, C. H. Beck, 2003

Ott, S.: Die urheberrechtliche Zulässigkeit des Framing nach der BGH-Entscheidung im Fall „Paperboy“, ZUM 2004

Smejkal, V a kol.: Právo informačních a telekomunikačních systémů, 1. vydání, C. H. Beck, 2001

Vojčík, P. - Miščíková, R.: Základy práva duševného vlastníctva, 1. vydanie, TypoPress, 2004

Wandtke, A. A. - Bullinger, W.: Praxis Kommentar zum Urheberrecht, München, 2002

Internetové zdroje

<http://www.europa.eu.int> - stránka Európskej únie

<http://www.linksandlaw.de> - stránka Dr. Stephana Otta na ktorej sa zaoberá právnymi a technickými aspektami odkazov (liniek), rámov a vyhľadávačov

<http://www.itpravo.cz> - server o internetovom a počítačovom práve